

Az iskolai könyvtár új modellje a gyakorlatban: Könyvtárostánárok IX. Nyári Akadémiája

Közel tizenöt éve rangos esemény a könyvtárostánárok életében a két-három évenként rendezett nyári akadémia.

Az idén Debrecenben zajlott le a műhelymunkát, előadást, számvetést egyaránt magába foglaló, egyhetes rendezvénysorozat. A 2002. június 24. és 28. közötti továbbképzésen a minőségbiztosítás szemléletével vizsgálták a résztvevők az iskolai könyvtár új modelljének megvalósítását, az információs társadalomban betöltött helyét, szerepét. Az előadások, szekcióülések átfogták az iskolai könyvtári munka szinte valamennyi területét.

A program plenáris üléssel indult, a megyeháza dísztermében. Az egybegyűlteket a Hajdú-Bihar Megyei Közgyűlés alelnöke, *dr. Matolcsy Lajos* köszöntötte a vendéglátók nevében. Üdvözlő szavaiban bemutatta a város történelmi, művelődéstörténeti emlékeit, megemlékezve Kossuth, Bocskai, Széchenyi István Debrecenhez fűződő emlékeiről, majd kéréssel fordult a jelenlévő könyvtárostánárokhoz: „Tegyenek arról, hogy a gyerekek felcseréljék az Internetet a könyvvel!”

Ezt követően *Bársony Csaba*, az Oktatási Minisztérium főosztályvezető-helyettese üdvözölte a konferencia résztvevőit, majd részletes tájékoztatást adott az oktatásban folyó könyvtárfejlesztési programról. Előadásában hangsúlyozta, hogy megújulási szándékkal vetődött fel az informatika és a könyvtári ismeretek kapcsolata. A könyvtárhasználatnak nem egy tantárgyhoz kell kötődnie, hanem keresztantárgyként át kell szönie valamennyi ismeretkör. A tanulás tanulásának megalapozásában, az esélyegyenlőség megteremtésében kap kiemelkedő szerepet az iskolai könyvtár az elkövetkező időben, hogy az iskolai nevelés megerősödését tudja szolgálni.

A XXI. század a szövegértés, a tanulás százada lesz, ahol központi és minőségi szerep jut a

korszerű iskolai könyvtárnak, melyhez az Oktatási Minisztérium az alábbi területeken tervez, tesz lépéseket:

1. Pontos adatbázisban rögzíti az iskolai könyvtárak és a könyvtárostánárok számát, helyzetét.

2. A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának könyvtári osztályával együttműködve meghatározza a működési, gyűjtőkori normákat.

3. A könyvtárostánári munka körülhatárolásával, a pálya elismerésével, a pedagógusok könyvtárhasználóvá képzésével elősegíti a 11/1994. MKM rendelet megvalósulását.

4. A könyvtárfejlesztési normatívák újragondolásával, pályázati lehetőségek bővítésével a dokumentumbeszerzés biztonságát, folyamatoságát célozzák meg.

5. A felsőoktatási törvény módosításával, a könyvtár-informatika modul beépítésével a képzésbe, továbbképzésbe, a könyvtáros szakvizsga akkreditálásával az Oktatási Minisztérium jótekonny nyomást kíván gyakorolni a pedagógusképzésre, de a döntés joga az autonóm felsőoktatási intézményeké.

Az iskolai könyvtár nemcsak az oktatásért felelős kabinettól, de a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumától is számíthat segítségre. „Az iskolai könyvtáros akkor tud segíteni az iskolában, ha jó a könyvtáros és jobban tájékozott, mint a pedagógus.” – kezdte előadását *dr. Kenyéri Katalin*, az NKÖM könyvtári osztályának munkatársa, aki az iskolai könyvtárak és az egyetemes könyvtári rendszer viszonyát elemezte. Jelentős figyelmet és időt szentelt *dr. Kenyéri Katalin* az ODR (Országos Dokumentumellátási Rendszer) iskolai könyvtárakban hasznosuló lehetőségeinek, majd kiemelte a könyvtárosok tudásának korszerűsítését célzó továbbképzések szükségességét az olvasói, használói elégedettség érdekében.

Sajátos ellenpólusaként a korábban elhangzottaknak *Z. Karvalics László*, a Budapesti Műszaki és Államigazgatási Egyetem tanára előadásában arról beszélt, hogy a tudásszigetekben létező információk életre keltéséhez extra (információs) szolgáltatásokat kell felvállalnia a könyvtárnak.

Mindezen változások mozgatója a minőségi könyvtár. *Zalainé dr. Kovács Éva*, az Informatikai és Könyvtári Szövetség elnöke a könyvtári minőség fogalmát járta körül előadásában. Beszélt a személyes és a csoportminőség fogalmáról, a felhasználó, a környezet és a szolgáltatások determináló hatásáról.

A rendkívüli hőség, a hosszú utazás ellenére is kitartó hallgatók a délután zárásaként rövid sétát tettek Debrecen belvárosában, új erőt gyűjtve a következő napokhoz.

Az akkreditált tanfolyam második napját az olvasásnak szentelték a program szervezői.

A gyermekkönyvtárak és az iskolai könyvtárak együttműködéséről beszélt *dr. Suppné dr. Tarnay Györgyi*, a Debreceni Egyetem adjunktusa.

Új olvasásfejlesztő programmal, az RWCT rendszerével ismerkedhettek meg a könyvtárostanárok *dr. Varga I. Erika*, a Nyugat-magyarországi Egyetem docense előadásában.

A délutáni kerekasztal-beszélgetés vezetőjeként *Nagy Attila* olvasáskutató rövid értékelést adott az olvasás éve eredményeiről. Esterházy Péter szavaiból indult ki, aki szerint: „Az olvasás birtoklás, a birtoklás hagyomány, a hagyomány szabadság.”

A kerekasztal-beszélgetés folytatásaként az iskolai könyvtárosok beszámoltak az olvasás éve kapcsán rendezett olvasási versenyeikről, azok tanulságairól, hozadékáról, majd *Gyermánné Huga Ibolya* bemutatta az alsós könyvtárhasználat-tanítást segítő CD-ROM-ját, mely az Apáczai Kiadó gondozásában jelenik meg.

A nap méltó szakmai zárásaként a könyvtárostanárok megtekintették a Református Kollégium gyűjteményét, majd kötetlen beszélgetésekkel folytatódott az ismerkedés a megyeházán rendezett fogadáson. Pohárköszöntőjében *Herpai Imre*, a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Intézet igazgatója kiemelte a könyvtárostánári munka szükségességét, a szakmai szolgáltatásokban betöltött szerepét. Majd *dr. Juhászné Belle Zsuzsa*, a helyi szervezőnk jóvoltából kellemes estét tölthettek el a megjelentek, sok vidámsággal.

A harmadik nap témája *Az információs és kommunikációs szoftverfejlesztés az iskolai könyvtárban* címet viselte.

Elsőként *dr. Boda István*, a Debreceni Tudományegyetem tudományos munkatársa vázolta fel a szoftverválasztás szempontjait, melyek segít-

ségével megfelelő programok létesíthetők, telepíthetők a médiatárakba.

Ezután *dr. Tószegi Zsuzsanna*, a Neumann Kht. igazgatója villantott fel lehetőségeket a multimédia és könyvtár kapcsolatáról. Távlati könyvtári feladatként beszélt a nyilvános könyvtári rendszerbe bekerülő, a nyilvánossághoz közvetített televíziós, rádiós, később az internetes közegben létrejövő szellemi alkotásokat gyűjtő Nemzeti Audiovizuális Archívum intézményének (NAVA) létrehozásáról.

Mintegy válaszként az elhangzottakra *Simon Ferenc* tanár, a hódmezővásárhelyi Bethlen Gábor Református Gimnázium könyvtárosa bemutatta az Internet használatának eredményességét az olvasás és a könyvtárhasználati ismeretek tükrében. Az iskolai könyvtárosi munka pedagógiai szegmense után átkerült a hangsúly a könyvtárszakmai munkára.

Dr. Kokas Károly, a Szegedi Egyetem tudományos munkatársa az iskolai könyvtárakban használatos integrált könyvtári rendszerekről beszélt. Lényegében aktualizálta az 1996-ban *Bakonyi Géza* szerzőtársával írt, Könyvtári információs rendszerek című elektronikus tananyagot, mely a Magyar Elektronikus Könyvtárban található.

Az elméleti ismereteket délután gyakorlati bemutató követte.

A két szekcióban bemutatkozott a házigazda Tóth Árpád Gimnázium végzős hallgatója, *Szabó Gergely*, aki a *Könyvtári Segéd 2002* elnevezésű programját ajánlotta a hallgatóság figyelmébe.

Az új programok mellett egy régóta ismert és megújult könyvtári adatbázis-kezelő programról is hallhattak ismertetést az érdeklődők. A *WINISIS 1.4* programjáról a gondozó programgazda, *Jurics Imre* informatikus elmondta, hogy az adatbázis-kezelő óriási előnyét az elérhető hardverfeltételek mellett a felhasználóbarát kezelőfelület és a hálózati együttműködési képesség jelenti. *Emmer Gáborné* szaktanácsadó beszámolt arról, hogyan építettek ki közös kerületi katalógust az iskolai könyvtárakkal e program segítségével Budapest XX. kerületében.

Az első szekcióban a *George* programcsomag könyvtári kezelőmoduljával folytatódott a gyakorlati bemutató. *Cseh Németh György* nagy rutinnal beszélt rendszeréről, amelyet már számos iskolai könyvtárban használnak.

A második szekcióban népes tábor figyelte a *Kolibri* és a *Kis Téka* könyvtári rendszerek bemutatását, valamint az ismert *Szirén* program fejlesztéséről szóló új terveket, lehetőségeket.

A nap zárásaként kerekasztal-beszélgetésen kicserélték a tanfolyam résztvevői tapasztalataikat, elmondták véleményüket az eltelt három napról, javaslataikat a hátralévő időszakkal kapcsolatban. A továbbképzéshez kapott előzetes feladat – helyzetelemzés, könyvtárfejlesztési projekt – közös megbeszélése lendületet adott a feladat eredményes befejezéséhez, és megválaszolható kérdéseket vetett fel a következő napi könyvtár-pedagógiai és minőségbiztosítási témákhoz.

A negyedik nap témája – a könyvtár-pedagógia cím alatt – az iskolai könyvtárakról készült statisztikai felmérés elemzése volt. Az *Országos Közoktatási Intézet (OKI)* által végzett adatgyűjtés értékeit elemezte *Varga Zsuzsa*, a Könyvtárostánárok Egyesületének elnöke.

A minőségfejlesztő munkába adott bepillantást *Melykóné Tózsér Judit*, a Comenius 2000 programban részt vevő iskola innovációs menedzsereként.

Ekkor kapott szót *Pálfy Sándor*, a Comenius 2000 minőségfejlesztő program tanácsadója, aki az iskola szervezetként való működésében tapasztalható változásokat vázolta fel, melyek közepette változik az iskolai könyvtár is.

Szinte egy áhított jövőképebe beillő iskolai könyvtárakról beszélt *Bondor Erika* budapesti kolléganő, akinek az OKI-mérések mellett a magyarországi innovatív példák feltárása volt a feladata. Sommás tapasztalataként elmondta az előadó, hogy ahol megfelelőek voltak a személyi feltételek, ott sikerült jó könyvtárat kialakítani.

A könyvtár-pedagógia témakörének kibővítését jelentette *dr. Kovács Mária*, a szombathelyi Berzsényi Dániel Főiskola Könyvtár-informatikai Tanszékének munkatársa előadása, mivel a könyvtárismereti, könyvtárhasználati modul pedagógusképzésbe való beépítéséről szólt.

A nap zárásaként *dr. Celler Zsuzsanna*, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum (OPKM) tudományos főmunkatársa megismertette a hallgatóságot az UNESCO által kiadott iskolai könyvtári manifesztummal, valamint külföldi innovatív könyvtári példákkal.

Dömsödy Andrea, az OPKM iskolai könyvtári referense tájékoztatást adott az alakuló iskolai könyvtári szakfelügyeletről, az intézmény isko-

lai könyvtárakat segítő munkájáról, valamint a Könyv és Nevelés folyóirat terveiről.

Az ötödik tanfolyami napon volt lehetőség az előző témákban felmerülő jogi kérdések felvetésére, állásfoglalások kérésére. *Dr. Szüdi János*, az Oktatási Minisztérium közigazgatási államtitkára áttekintést adott az iskolai könyvtárakat érintő jogszabályokról. Bevezetesként röviden vázolta az iskolát, a pedagógusokat érintő változásokat.

Felvetődött a könyvtárosi végzettség, a tanári kötelező óraszám, az új bértábla, a kerettantervtől eltérő helyi tantervek alkalmazásának kérdése, melyek segítik a könyvtárhasználat minden tantárgyhoz való kapcsolását annak érdekében, hogy a diákok megtanuljanak tanulni. *Dr. Szüdi János* konkrét kérdésekre válaszolva biztatta a jelenlévőket és a Könyvtárostánárok Egyesületét, hogy fogadjanak el határozatot a felvetett visszasságok elítéléséről.

Végigérve az iskolai könyvtárakat érintő területeken ismét a minőségbiztosítás világába jutottak az akadémia hallgatói. A hét folyamán fel-felbukkanó minőségfejlesztési munka gyakorlati oldalát ismerhették meg, amikor *Mikulás Gábor* minőségbiztosítási tréninget vezényelt le.

Mintha csak tudta volna ezt *Kovácsné Garamszegi Marianna*, aki rövid ízelítőt nyújtott az iskolai könyvtárakban használatos és alkalmazható minőségbiztosítási technikákból.

Emmer Gáborné összefoglalást adott a Minőség szaktanácsadói szemmel című előadásából, amikor is a képzést, a nyári akadémia személyes hozamát vizsgáló körkérdésre várt válaszokat a hallgatóktól.

„*Azt tanultam ezen a héten, hogy ...*” – A nyitott mondatok zárásával lezárult a tanfolyam is. A résztvevők leadták a továbbképzés feltételeként előzetesen kért írásos anyagot, átvették a tanúsítványt. Emberileg feltöltődve, szakmailag megerősödve vettek búcsút egymástól. A szervezők munkája azonban nem ért véget, mivel a hallgatók által – a képzés végén – kitöltött elégedettségi kérdőívek feldolgozásával képet kívántak formálni a program sikeréről. A kérdőívek statisztikai elemzése kapcsán a túloldali táblázatban látható eredmény született.

Elemézve a táblázatot kiderül, hogy rendkívül sikeres volt a továbbképzés témaválasztása, melyhez sikerült jól felkészült előadókat megnyerni. A lényegre törő előadások, az élvezetes

Szemponatok

Osztályzat

<i>A továbbképzés témája érdekes volt</i>	4,9
<i>Az előadások jól szerkesztettek, lényegre törők voltak</i>	4,55
<i>A témát kellő mélységben tárgyalta</i>	4,25
<i>A gyakorlatban jól hasznosítható ismereteket nyújtott</i>	4,2
<i>Az előadás inkább elméleti ismereteket nyújtott</i>	3,85
<i>A továbbképzés szakmai újdonságokkal szolgált</i>	4,35
<i>Elegendő idő állt rendelkezésre az egyes témakörök megbeszélésére</i>	3,35
<i>Az előadó felkészült volt</i>	4,85
<i>Az előadásmód színes, élvezetes volt</i>	4,35
<i>Nem maradtak megválaszolatlan kérdések</i>	3,85

előadásmód mellett sem sikerült a téma valamennyi részletét teljes mélységében tárgyalni. A sok szakmai újdonságot hozó továbbképzés az

elméleti ismeretek mellett gyakorlati útmutatást is adott, de egyáltalán nem volt elegendő az idő a kérdések megválaszolására. Bár az előre ki nem számítható események ellenére sikerült tartani a korábban megszabott időrendet, a résztvevők szívesen hallgatták volna tovább az egyes előadókat.

A továbbképzés tartalmi értékelése mellett a szervezéssel, lebonyolítással kapcsolatban is jeles minősítést kapott a program. A nyári akadémia-ról való tájékoztatást, a jelentkezés módját, a továbbképzés szervezésének időpontját nyolcvan-kilencven százalékban jónak ítélték a résztvevők.

Összegezve: sikeres, ismeretekben gazdag programot sikerült lebonyolítani a Nemzeti Kulturális Alapprogram segítségével. A program keretében érintett gondolatok további mélyítése újabb és újabb konferenciák, műhelybeszélgetések témáját adhatja meg.

Emmer Gáborné titkár

Könyvtárostanárok Egyesülete

Hírek

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete XXXIV. Vándorgyűlése nagy sikerrel zárult. Az Országos Széchényi Könyvtár 200. évfordulójának szentelt, augusztus 8. és 10. között megtartott, gazdag és változatos programsorozaton hétszáznál több könyvtáros vett részt a határon innen és túlról.

A nemzet könyvtárának tevékenységét sokszor „testközelből” is bemutató előadások iránt akkora volt az érdeklődés, hogy elhangzott olyan javaslat is, miszerint egyenként meg kellene ismételni a programokat, hogy azok is részt vehessenek rajtuk, akik a bőség zavarával küszködve lemaradtak egy-egy érdekesnek ígérkező szekcióról.

Az MKE-emlékéremmel az idén *Haraszi Pálnét*, az egyesület főtítkárát tüntették ki. Gratulálunk, és további sikereket kívánunk!

A Fitz-díjat a következő kiadványok érdemelték ki:

Karádi Ilona (szerk.): *Magyar történelmi városok*. Budapest : Magyar Könyvklub, 2001.

Bús János–Szabó Péter: *Béke poraikra II. Dokumentum-émlékkönyv a II. világháborúban a történelmi Magyarország területén elesett, meghalt magyar katonákról és munkaszolgálatosokról*. Budapest : Varietas '93 Kft., 2001.

Ritoók Pál (főszerk.): *Magyar építészet 2. Buzás Gergely: Gótika és kora reneszánsz*. Budapest : Kossuth, 2001.

Boldizsár Ildikó (összeáll.): *Esti tündérmesék*. Budapest : Novella, 2001.

Faludy György: *Latin költészet (Faludy Tárllata)*. Budapest : Glória, 2001.

Kitüntetések. Augusztus 20. alkalmából Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszttel jutalmazták *Deák Sándort*, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár gazdasági igazgatóját, *Móna Ilona* nyugalmazott zenei könyvtárost és *Sáray Lászlót*, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár könyvtárvezetőjét.

Széchenyi-díjjal tüntették ki *dr. Tószegi Zsuzsannát*, a Neumann Kht. igazgatóját és *Vavrincez Veronikát*, a győri Richter János Zenei Archivum vezetőjét.

Szinnyei-díjat kapott *Gyuris György*, a szegedi Somogyi-könyvtár igazgatója, *Kiss Gábor*, a zalaegerszegi Deák Ferenc Megyei Könyvtár igazgatója, *Kocsis István*, a hatvani Ady Endre Könyvtár és Községi Ház igazgatója, *Kovács Ilona*, az Országos Széchényi Könyvtár nyugalmazott osztályvezetője, *Muckenhaupt Erzsébet*, a Csíki Székely Múzeum könyvtárosa és *Sándor P. Tibor*, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest Gyűjteményének vezetője.

Wlassics Gyula-díjjal tüntették ki *Bali Arankát*, a kaposvári Megyei és Városi Könyvtár módszertani osztályának vezetőjét, *Fodor Pétert*, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár főigazgatóját, *Fülöp Lászlónét*, a székesfehérvári TEMI Aranybulla Könyvtár igazgatóját, *Ivanné Bányai Ilonát*, a szekszárdi Illyés Gyula Megyei Könyvtár Gyermekkönyvtár vezetőjét.

A Magyar Köztársaság Ezüst Érdemkeresztjét *Pongor Gyuláné*, a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár Kenézy Könyvtára igazgatóhelyettese kapta.

Miniszteri elismerésben részesült *dr. Kenyéri Katalin*, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma könyvtári osztályának referense.

Az elismerésekhez szívből gratulálunk, a kollégáknak további sikereket, sok örömet és jó egészséget kívánunk.